

TOPLUMSAL CİNSİYET VE ŞİDDET

SELİN GÜLBAHAR*

Özet:

Dünya tarihi çağlar boyu süregelen cinsiyet ayrımcılıklarıyla dolu bir denizdir. Yüzyıllar öncesine baktığımızda, dönemin en geniş ufuklu, en ilerici insanları sayılan filozofların bile cinsiyet konusuna gelindiğinde yollarından saptığını, kadınlığı “erkeğin ötekisi” olarak tanımladığını görüyoruz. Aristoteles’e göre ruh beden üzerinde, akıl duygu üzerinde, erkek de kadın üzerinde egemendir. Fakat o zamanlardan günümüze geçen yüzyıllarda hiç mi değişme olmadı? Bu sorudan yola çıkarak, toplumlarda halen tartışılmakta olan toplumsal cinsiyet ve buna dayalı olarak gelişen şiddet olayları üzerine bilgiler bulabileceğimiz bildirimde işe toplumsal cinsiyeti tanımlamakla başladım. Sonrasında ise ülkemizde örneklerini bolca bulabileceğimiz şiddeti anlamak ve bu yolla bir çözüm bulmak arayışına giriştim. Bu çalışmamı her gün gazetelerde görebileceğimiz aile içi şiddet ve cinsel ayrımcılık haberleriyle desteklemeye çalıştım.

Anahtar sözcük: Şiddet, Kadın, LGBT bireyler, Toplumsal cinsiyet, Aile içi şiddet

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 3. Sınıf öğrencisi.

1.ŞİDDET KAVRAMI

1.1 Şiddet Nedir?

Takdir edersiniz ki bilinmeyenle mücadele oldukça zordur. Bu sebeple bildirim öncelikle şiddeti tanımlayarak başlamanın uygun olacağını düşünüyorum. Şiddet; bir kişiye maddi ya da manevi yönden zarar vermek amacıyla girişilen her türlü hareket olarak tanımlanabilir. Sharrod, bir davranışın şiddet özelliği gösterip göstermediğine karar verirken, o davranışın kasıtlı olması, kötü niyetle yapılmış olması, karşıdaki bireye zarar vermesi,bireyin davranışının kötü niyetle yapılmış olduğunu düşünmesi gibi kriterler açısından değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.(Mutlu,2006, s.6) Sherrod bir davranışın şiddet olarak kabul edilmesinin sadece bu kıstasla değil, aynı zamanda sosyo-kültürel ortama da bağlı olduğunu söylemiştir. (Mutlu, 2006, s. 6) Yılmaz, Hukuk Sözlüğü'nde "Kaba kuvvet; aşırı güç; cebir; zorlama." olarak tanımlamıştır. (Yılmaz, 2006, s. 647) Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 20 Aralık 1993 tarihli ve 44/104 sayılı kararı ile ilan edilmiş olan Kadınlara Karşı şiddetin Tasfiye Edilmesi"ne Dair Bildiri'nin 1. maddesinde kadınlara karşı şiddet terimi de, "*İster kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ızdırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir*" şeklinde tanımlanmıştır (Şahin, 2010, s. 5).

1.2 Şiddet Çeşitleri

Şiddet uygulanış yöntemine göre birkaç kategori halinde incelenebilir. Bu kategoriler; fiziksel, ekonomik, psikolojik(duygusal),sözel ve cinsel şiddettir.

a)Fiziksel Şiddet

İlk olarak fiziksel şiddete bakarsak bu tür şiddetin kadına yönelik şiddetin aile içinde en çok görülen tipi olduğunu görürüz. Bireye uygulanan fiziksel acı verici eylemlerden oluşan bu şiddet tipine örnek olarak; dayak, bir cisim ile vurma, kesici aletle tehdit ve kişinin üzerine yürüme gösterilebilir. Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda kadınların 1/3'ü ile 2/3'ünün eşi tarafından şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (1,9,10). Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran daha yüksek olup %20-50 civarındadır (10,11). Ülkemizde tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %68.3'ü annelerinin fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. (Güler v.d.,2005:52)

b)Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddetten kasıt; erkeği kadının ekonomik gelirine el koymak, elde edilen gelirden az bir miktar verip kadının bununla yetinmesini beklemek yetinemediğinde şiddet uygulamak, ortak kazanımlarla alınan taşınmaz mülkün tapusunu kendi üzerine yapmak gibi davranışlardır. Kadın Dayanışma Vakfının 1998 yılında Ankara'nın gecekondu bölgelerinde yaptığı araştırmanın bulgularına göre kadınların %77'si kocasından çalışma izni alamamakta, %21'i ise kocasından ev harcamaları için yeterli parayı alamamaktadır.(Mutlu, 2006:27)

c)Psikolojik(Duygusal) Şiddet

Duygusal şiddeti hareketlerinin en yaygın olanları; sevgi ilgi göstermeme, değer verilen şeyleri ve aile bireylerini aşağılama, sosyal çevresine müdahale etme, topluluk içinde hor görme ve azarlama, bağırma, yetersiz olduğunu söyleme gibi davranışlardır.

d)Sözel Şiddet

Söz ve hareketlerin düzenli ve devamlı olarak korkutmak ve sindirmek amacıyla kullanılmasıyla oluşan şiddet biçimidir. En çok kadınların özgüvenlerini yitirmesi, inandıkları şeylere inançlarını kaybetmelerinde etkisini gösterir. Genellikle aşağılayıcı lakaplar takmak, dış görünüşle dalga geçmek, küfür etmek gibi davranışlarla uygulanır. Esasen aile içi şiddetin büyük bir parçası olsa da genellikle kadınlar arasında yapılan araştırmalarda kadınların bu tipten şiddeti şiddet olarak görmediği saptanmıştır. Aile içi Şiddetin Sebep Ve Sonuçları araştırmasına göre kadınların %84'ü eşinin sözel şiddetine maruz kalmaktadır.(Mutlu,2006:27)

e)Cinsel Şiddet

Kişinin isteği gözetilmeksizin cinselliğin bir zorlama ve kısıtlama aracı olarak kullanımınıdır. Evlilik içi tecavüz, kadının fiziksel veya duygusal zorlamayla cinselliğe zorlanması, kadının cinsellikte tamamen bir obje olarak kullanılması, ensest ve cinsel taciz bu şiddet türünün yansımalarıdır. Kadınlar üzerindeki araştırmalar göstermiştir ki; evlilik içindeki zorlamayla cinsel ilişkiye girme kadınlarca tecavüz olarak tanımlanmamaktadır. Ancak bu şekilde tanımlanmaması kadınlar üzerindeki etkilerinde bir farklılık yaratmamakta, yine kadınlar üzerinde yıkıcı psikolojik etkiler göstermektedir. Ankara'da kadınlar arasında, 155 kadınla yapılan bir araştırmada, kadınlardan % 15'i en az bir kez eşleri tarafından cinsel birleşmeye zorlandıklarını söylemişlerdir.(Mutlu,2006:30) Aile içi tecavüz durumu 5237 sayılı yasanın 102/2 maddesinde kanuni düzenlemeyle mağdurun şikayetine bağlı bir suç haline getirilmiştir.

Cinsel taciz ve ensest de bu kategoride tanımlanması gereken kavramlardır. Cinsel taciz; çoğunlukla iş yerlerinde görülen, sözlü veya fiziksel hareketlerle kadının sırf kadın olması sebebiyle kurulmak istenen yakın ilişki,

cinsellikle ilgili utandırıcı ve küçük düşürücü konuşmalar biçiminde gerçekleşen cinsel şiddet türüdür.

Enstet ise; aile içinde evlenmeleri kanunen yasaklanmış olan yakın akrabalık ilişkisine sahip kişiler arasında görülen cinsellik biçimi olarak tanımlanabilir. Bu eylem 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 103/3'e göre cezalandırılır. Ancak genellikle ispatı ve cezalandırılması çok zor olan bir cinsellik türüdür. Nitekim ispat ve ortaya çıkarma ile mağdurun kendini savunması eylemleri oldukça zorluklar içerisindedir.

2.TOPLUMSAL CİNSİYET

Tanımlanması gereken bir diğer kavram olarak toplumsal cinsiyet; kadının ve erkeğin rollerini, sorumluluklarını, güç ve ilişkilerini ve toplumsal konumlarını belirleyen bir kavramdır. İçinde yaşanan zaman, coğrafya ve kültüre göre değişen, insanların cinsiyetlerine göre sahip olmaları beklenen sosyal rol, davranış ve fiziksel görünüşün bütünüdür ifade eder. Toplumsal cinsiyet kişinin içinde yaşadığı toplumda aileden başlayarak modellerin gözlenmesi yoluyla edinilir. Kadın ve erkekler bu kavramın içindeki normları sosyalleşme süreci içinde öğrenirler. (Ataman,2009:1)

Toplumsal cinsiyet algıları kişilere salt “insan” gözüyle bakılmasını engelleyip onlara birer “cinsiyet elbisesi” dikmekte ve kişiler üzerine de o elbiseyi tam olarak oturtma çabasına girmektedir. Bunun sonucu olarak bu elbisenin üzerine oturmadığı kişilere toplum tarafından bazı tepkiler gösterilmekte. Toplumda var olan bu cinsiyet kimliği temelli algı, kişilerin cinsel yönelimleri sebebiyle birçok zorluğa göğüs germesine sebep olmakta. İşte toplumsal cinsiyetle şiddetin keşiftiği noktanın da tam burası olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim bireyler toplumun cinsiyet kalıpları dâhilinde yaşamaya zorlanmaktalar. Bu kalıpları biraz esnetmeye kalkıştıklarında ise tepkilere maruz kalmaktalar. Bu tepkiler yukarıda bahsettiğim çeşitli şiddet biçimlerinden herhangi biri şeklinde ortaya çıkmakta; söz söyleme, ayrımcılık yapma, damgalama biçimlerinde olabileceği gibi doğrudan fiziksel şiddet biçiminde de kendisini gösterebilmekteler. Bu tip muamelelerle en çok karşılaşanlar ise ataerkil bir toplumda yaşamakta olan kadınlar ve Lgbt bireylerdir. Kadınlar bu şiddete aslında her yerde maruz kalmaktalar ama çoğunlukla aile içinde ve iş hayatında maruz kaldıklarını söyleyebiliriz. Lgbt bireyler ise bu şiddete genellikle yetkililer tarafından uygulamada yapılan ayrımcılıklarla ve sosyal çevrelerinde bulunan insanlar tarafından dışlanma ve hatta öldürülmeye maruz kalmaktalar.

Bunların örneklerini görmek için çok uzaklara bakmaya gerek yok ne yazık ki. Hemen hemen her gün gazetemizi açtığımızda küçüklü büyüklü sütunlar halinde görebiliyoruz şiddeti. Çok da uzak olmayan bir tarihte meydana gelen ve gündemimizi uzun bir süre meşgul eden Ayşe Paşalı cinayeti hem güncelliği hem de, ne yazık ki, göz göre göreliği sebebiyle belki de bu konuda verilebilecek en iyi örnek. Haberi Milliyet Gazetesi'nin internet sitesinden özetle şu şekilde

aktarabilirim : “1. 5 yıl önce eşini dövdü ve tecavüz etti. Ama "pişmanım" dediği için serbest bırakıldı. O da yeniden eşini tehdit etmeye başladı. Tehditlerden korkan Ayşe Paşalı birçok kez savcılığa suç duyurusunda bulundu ama sonuç alamadı. En son koruma istedi, o da verilmedi ve 20 gün önce öldürüldü.” (“Kadına şiddet: Göz göre göre ölüm...”,2010) Sevindirici şekilde son dönemde kadına yönelik şiddetin her halini ve boyutunu gazetelerde görebiliriz, tartışma programlarında tartışılabilir hale gelmiş bulunmaktayız. Ancak maalesef LGBT bireyler için aynısını söylemek kolay değil. Nitekim söz konusu olan LGBT bireylere yönelik şiddet olduğunda medyadaki yanlış haberler ve hatta sansür elle tutulur noktaya ulaşmaktadır. Yaşam hakkının ihlal edilmesini haberleştirmek yerine mağdurun cinayet sırasında “ne giydiği, nasıl davrandığı” üzerine yoğunlaşmaktadır. (“Nefret Cinayetleri Raporu”, 2007) Yine de ender de olsa LGBT bireylere karşı şiddet haberlerini de görebiliyoruz. İşte bu örneklerden biri olarak; İstanbul, Şişli’de; aynı evde yaşayan 2 travesti, kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce boğazlarından bıçaklandı. Travestilerden biri olay yerinde hayatını kaybederken, diğeri yaralı olarak hastaneye kaldırıldı. (Ataman, 2006:24) Ayrıca yine LGBT bireyler arasında yapılan bir araştırmaya katılanların yüzde 70’ten fazlası cinsel yönelimleri ya da cinsiyet kimlikleri nedeniyle saldırıya uğramaktan korktuklarını belirtmişlerdir.(Uluslararası Af Örgütü, 2011: 31)

3.KADINA YÖNELİK ŞİDDET NEDENLERİ

Kadına yönelik şiddetin nedenlerini birkaç başlık altında toparlayabiliriz. Bu ana başlıklar; toplumsal, biyolojik ve psikolojik nedenler olarak belirlenebilir. Toplumsal(ya da sosyolojik) nedenlere bakarsak bunların başında ataerkil toplum yapısını görürüz. Diğer dünya devletlerinde olduğundan çok daha baskın bir biçimde ülkemizde de toplumda baskın görüş aile reisinin erkek olduğu yönündedir. 2011 Türkiye Değerler Araştırması sonuçlarında bu görüşün kabul edilme oranı % 48’dir. (2011 Türkiye Değerler Araştırması,17.08.2011) Bu ataerkil yapı kadına şiddetin özellikle aile içindeki uygulamasının başlıca sebeplerindendir. Nitekim aile içinde otoritesini sağlamak isteyen erkek kadının belirli “sınırı” aşması durumunda, daha önce kendi ailesinde de görmüş olduğu kadına şiddet eylemini göstermek eğiliminde olacaktır. Olaya diğer taraftan bakmak istersek; yine bu tür şiddet eylemlerinde kendi ailesinde tanık olmuş olan kadın çoğu kez bu şiddeti sineye çekecek belki de kendi hatası olduğunu düşünerek kabullenecektir. Nitekim 2011 Türkiye Değerler Araştırmasında kadınların %27’si bazı kadınların kocalarından dayak yemeyi hak ettiğini söylemiştir. (2011 Türkiye Değerler Araştırması, 2011) Biyolojik nedenler olarak erkekteki şizofreni gibi bazı ruhsal bozukluklar ile erkeklik hormonunun etkisi söylenebilir. Son olarak psikolojik nedenlerde ise; hayattan beklediğini alamama, stres, ekonomik güçlüklerin yarattığı baskı ortamı, aile yaşamındaki ani değişiklikler gösterilebilir.

4.KADINA ŞİDDETİN EN YAYGIN BİÇİMİ: AİLE İÇİ ŞİDDET

Kadına yönelik şiddetin, en önemli saç ayaklarından birini aile içi şiddet olarak tanımlamak mümkündür. Nitekim 4–5 Eylül 1995 Pekin deklarasyonunda, kadına yönelik şiddet, cinsel ya da psikolojik zarar görmesiyle ya da acı çekmesi ile sonuçlanan ve sonuçlanması muhtemel olan bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun cinsiyete dayalı her türden şiddet olarak tanımlamaktadır (Mutlu, 2006: 12) .Aile içi şiddeti de aile bireylerinin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine ve duygusal baskı altına alınmasına yol açan, fiziki veya herhangi bir şekilde hareket, davranış veya eylemler bütünü olarak tanımlayabiliriz (Mutlu,2006: 10). Bu konuda dünyadan örnekler de bulunuyor. FBI'nın tespitlerine göre ABD'de en çok görülen şiddet tipi aile içi şiddet olup, her 18 saniyede bir kadın kocasının şiddetine maruz kalmaktadır. (Mutlu,2006: 59) Yine aynı şekilde; Fransa'da şiddet kurbanlarının %95'i kadın, bunlar arasında da %55'i aile içi şiddetin kurbanıdır. (Mutlu,2006: 60) Gelişmiş ülkelerde olduğu kadar gelişmekte olan ülkeler arasında yapılan araştırmalara da göz gezdirdiğimizde durumun çok da farklı olmadığını görmekteyiz. Nitekim Bangladeş'te ülkedeki cinayetlerin%50'sini kocaları tarafından öldürülen kadınlar oluşturmaktadır. Kolombiya'da ülke çapında yapılan bir anketin sonucunun gösterdiği üzere; her 5 Kolombiyalı kadından birinin eşi tarafından fiziksel şiddete, her 3 kadından birinin ise psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Yine Pakistan'da ev kadınlarının %99'u, çalışan kadınların ise %77'si koca dayığına maruz kalmaktadır. (Mutlu,2006: 61)

Yeniden Türkiye'deki şiddete dönersek, 2003 yılında yapılan bir araştırmanın sonuçları Türkiye'deki aile içi şiddeti gözler önüne sermektedir. Yapılan bu araştırmaya 1133 kişi katılmış, katılımcılara failin aile içinden olduğu durumlara ilişkin şiddet sorulduğunda katılımcıların yalnızca 104'ü geçerli cevap vermiş 1029 kişi ise cevap vermektan kaçınmıştır. Ankette sorulan bir diğer soru da bizzat şiddete maruz kalmaya ilişkindir. Bu soruya olumlu cevap verenler arasında ise %64'ü kadındır.(Mutlu,2006:67) Ayrıca ankette ilgi çeken bir başka tespit ise yaygın kanının aksine, şiddete uğrayan kadınların çoğunluğunu lise ve üniversite mezunlarının oluşturuyor olmasıdır. (Mutlu,2006:68) Bir diğer ilgi çekici sonuç da yine toplumdaki yaygın bir görüş olan, düşük gelir sahibi ailelerde aile içi şiddete daha çok rastlandığı kanısının yanlış olduğudur. Zira araştırma sonuçlarına göre, aile içi şiddetin en fazla görüldüğü ekonomik tabaka orta tabakadır. Bunun yanı sıra ekonomik geliri "iyi" olarak nitelenen tabakada, ekonomik gelirin düşük olduğu tabakaya göre daha fazla şiddet görülmesi de şaşırtıcı bir sonuçtur. (Mutlu,2006:69)

5.LGBTT BİREYLERE YÖNELİK ŞİDDETİN NEDENLERİ

Kapalı bir toplum yapısı gösteren Türkiye'de LGBT bireylere yönelik şiddetin nedenlerine göz gezdirmemiz gerektiğinde cinsel yönelim ya da cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığa uğramama hakkı konusunda ulusal mevzuatta herhangi

bir düzenleme bulunmadığı göze çarpan ilk etken olarak görülmektedir. (Uluslar arası Af Örgütü,2011: 8) Bunun yanı sıra toplumdaki önyargılı tutum, bilinmeyene duyulan korku, damgalamak gibi etkenler de bu şiddetin nedenleri arasındadır. Daha çok yakın bir zamanda, talihsiz bir biçimde Kadın ve Aileden sorumlu Devlet Bakanı Aliye Kavaf “eşcinsellik bir hastalıktır ve tedavi edilmelidir” söylemini kullanmıştır. Devletin üst kademelerindeki birinden gelen bu açıklama aslında LGBT bireylere karşı toplumdaki önyargının boyutlarını açık seçik bir biçimde gözler önüne sermektedir. (Uluslar arası Af Örgütü,2011: 9) Ülkemizdeki önyargının ve mevzuattaki eksikliklerin giderilmemesi yönündeki ısrarın bir diğer örneği de 2010 yılı Aralık ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından sunulan cinsel yönelimleri nedeniyle yasa dışı, keyfi ve yargısız infaza maruz bırakılmalarını kınayan tarihi yönergede oylamaya katılmaması oldu. Yine, Türkiye'nin uluslararası düzeyde lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylerin haklarının korunmasını desteklemediği bir başka örnek, Kolombiya hükümeti tarafından 85 ülkenin desteği ile Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na sunulan cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli şiddet biçimlerine ve insan hakları ihlallerine son vermek konusunda yapılan ortak açıklamayı desteklememiş olması oldu. (Uluslar arası Af Örgütü,2011: 9)

6.ŞİDDET KARŞITI HUKUKSAL DÜZENLEMELER

Şiddet karşıtı hukuksal düzenlemelere bir göz gezdirdiğimizde görüyoruz ki; Türkiye'nin 1985'te taraf olduğu Kadınların İnsan Hakları Bildirisi olarak da tanımlanan BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, (kısa adıyla CEDAW) başka metinlerde genel olarak insana garanti edilen hakların burada özellikle kadın için altını çiziyor olması bakımından önemli ve farklıdır. Sözleşme kapsamında kadınların haklarının en çok tartışma konusu edildiği ve en fazla ihlalinin söz konusu olduğu alanlar net şekilde belirlenmekte (siyaset, evlilik, aile, eğitim, sağlık, medya vb.) buradaki hakların ne olduğu konusuna açıklık getirilmektedir.(Şahin,2010:27) Sözleşme, fiili eşitliği sağlamaya yönelik olarak devletlere, başta anayasalar olmak üzere, eşitliğe aykırı tüm kanunların değiştirilmesi, eşitliğin yaptırımcı uygulamalarla sağlanması ve cinslerin birbirine üstünlüğü üzerine kurulmuş tüm gelenek, görenek, örf ve adetin ortadan kaldırılması görevini vermektedir. (Şahin,2010: 28) Bunun dışında bir diğer uluslar arası hukuki düzenleme de Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin Ek İhtiyari Protokol'dür. Ülkemizce de TBMM Genel Kurulu'nda 30 Temmuz 2002'de kabul edilerek oylanmıştır. Bu protokole göre, CEDAW ile korunan haklarının Protokol'e taraf olan bir devlet tarafından ihlal edildiğini iddia eden bireyler veya birey grupları, tüm iç hukuk yollarını tükettikten sonra, CEDAW Komitesi'ne başvurabileceklerdir. Bu komiteden çıkacak kararlar bağlayıcı yargı kararları değildir; fakat devletin bu komiteden çıkacak görüş ve tavsiyelere uymaması devletin sistematik ayrımcılık yapma ve gereken zeni gösterme yükümlülüğünü yerine getirmeme gerekçeleriyle sorumluluğun ortaya

çıkmasını sağlayabilir. (Şahin,2010;33) Kadınlara Yönelik Şiddetin Tasfiyesine İlişkin Bildirge de bu bağlamda unutulmaması gereken bir hukuki kaynaktır. Nitekim 1993'te doğan bu bildirge; Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Bildirgesi'nde kadınlara karşı şiddet kullanımına doğrudan yer verilmemesine tepki olarak oluşturulmuş ve ayrımcılığın en önemli aracı olan şiddetin somutlaştırılması, kaynaklarının açıkça sergilenmesi hedeflenmiş, bununla yetinilmemiş, adeta üye devletlere mücadele edecekleri alanlar da göstermiştir (Şahin,2010;34). Yine kadına yönelik şiddetle alakalı olarak bir diğer uluslar arası düzenleme de 1995 yılında Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 189 ülkenin katılımıyla Pekin'de gerçekleştirilen Pekin Eylem Platformu'dur. Kadına yönelik şiddetin doğrudan kadınlara yönelik bir insan hakları ihlali olduğunu kabul eden platformda aynı zamanda devletlerin kadına yönelik şiddeti önlemek konusunda sorumluluktan kaçınmaması gerektiğini vurgulamıştır. (Şahin,2010; 36) 2007 Avrupa Komisyonu Türkiye İçin İlerleme Raporu'nda da kadına yönelik şiddetle ilgili bazı saptamalar bulunmaktadır. Buna göre; kadınların şiddetten korunması yönünde gelişme sağlanmış, cinsiyet eşitliğini teminat altına alan yasal çerçevenin mevcut olduğu belirtilmiş, ancak, bu çerçeveyi sosyal bir gerçek haline dönüştürmek için daha fazla çabaya ihtiyaç duyulduğuna ve talebi karşılamak için daha fazla sığınma evine ihtiyaç duyulduğuna vurgu yapılmıştır (Şahin,2010; 51). Kadına yönelik her türlü ayrımcılığın önlenmesine ilişkin ulusal hukuktaki kaynaklarda başı Anayasa'nın 5, 10, 12, 17, 19 ve 41 maddeleri çekmektedir. Bunun dışında özellikle aile içi şiddete ilişkin 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ilgili maddelerindeki düzenlemeler mevcuttur. Üçüncü kitabın üçüncü bölümünün Birliğin Korunması başlığı altındaki maddeleri buna örnek gösterilebilir. Ancak bu önlemler aile içindeki şiddeti önlemede çok dolaylı ve bir o kadar da yetersiz kalmaktadırlar. 2005 yılında yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanunu'nda kadına yönelik şiddete ilişkin suçlar geliştirilmiş, örneğin tecavüzün eşe karşı yapılması da suç sayılmış, töre cinayetlerinin cezayı indirici değil, ağırlaştırıcı neden sayılması sağlanmıştır. Düzenlemelerin en önemlilerinden biri, kadın / kız ayrımının kaldırılması olmasıdır. Kadının mağdur olduğu birçok suç topluma karşı işlenen suçlardan, bireye karşı işlenen suçlar kapsamına alınmıştır. (Şahin,2010; 79) 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun da yine aile içi şiddeti önlemeye yönelik büyük öneme sahip bir hukuki kaynaktır. Kanun, 1998 yılında yürürlüğe girmiş olmasına rağmen uygulamada kullanım oranı bazen şiddete uğrayan kadının ekonomik güçsüzlüğü nedeniyle cesareti olmaması veya iddialarının ciddiye alınmayacağı korkusuyla, bazen de polis merkezi, sağlık savunma ve yargı mensuplarının kendi toplumsal değerleri veya kanunu yeterince bilmemeleri sebebiyle oldukça düşüktür. (Şahin,2010;96)

Öte yandan LGBT bireylerle ilgili düzenlemeler baktığımızda durumun hiç iç açıcı olmadığını görmek çok da zor değil. Zira LGBT bireylere şiddetle ilgili iç hukukumuzda herhangi bir hukuki düzenleme bulunmamakta. Taraf olduğumuz uluslar arası düzenlemelere bakmak istediğimizde, yine hiç iç açıcı olmayan bir manzarayla karşılaşırız. Örnek vermek gerekirse; Türkiye, Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler arasında, ayrımcılığın genel olarak yasaklanmasını öngören Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek 12 No'lu Protokolü'nü imzalamayan sayılı ülkeler arasında bulunmaktadır. 2010 yılı Mayıs

ayında Türkiye'nin insan hakları sicilinin gözden geçirildiği Birleşmiş Milletler Evrensel Periyodik Değerlendirme sürecinde, Türkiye cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığın önlenmesi konusunda yapılan tavsiyeleri reddetmiştir. 2005 yılında yeni Türk Ceza Kanunu'nun çıkarılmasından önce, sivil toplumun, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığın önlenmesi için gerekli korumaların sağlanması önündeki talepleri de yasa tasarısını hazırlayanlar tarafından reddedildi.(Uluslararası Af Örgütü,2011; 10) Kısacası yasalarda LGBT bireylere yönelik ayrımcılığı ve insan haklarını cezalandırma amaçlı hiç bir düzenleme bulunmamaktadır.

SONUÇ

Sonuç olarak Türkiye'nin toplumsal cinsiyetle ilgili tabuları yıkmak ve yaşanan aksaklıkları çözümlmek için önünde uzun bir yol olduğunu söyleyebiliriz. Bu yolda yapılması gereken elbette oldukça fazla şey var lakin bazıları daha büyük bir aciliyet taşımakta ve önem arz etmekte. Bu anlamda çok kabaca yapılması gerekenlere şöyle bir baktığımızda kadın sığınma evlerinin kapsamının ve sayısının genişletilmesi, toplumsal cinsiyet kotaları düzenlenerek mecliste kadın oranının artırılması, LGBT bireylerin hukuksal haklarını tanımak amaçlı uluslararası anlaşmaların acilen onaylanması ilk olarak gözüme çarpanlar. Umuyorum ki bu yolda adımların atılması için daha çok kayıp yaşanması gerekmiyordür.

KAYNAKÇA

Ataman,H. (2009). *LGBTT Hakları İnsan Haklarıdır*. Ankara: İnsan Hakları Gündemi Derneği.

Güler,N., Tel,H., Tuncay,F.Ö. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*. 27(2), 51-56.

Kadına Şiddet: Göz Göre Göre Ölüm... (2010, 24 Aralık). Milliyet Gazetesi. <http://www.milliyet.com.tr/kadina-siddet-goz-gore-gore-olum-turkiye/sondakika/24.12.2010/1330558/default.htm>

Mutlu,F. (2006). *Aile İçi Şiddet Sürecinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Nefret Cinayetleri Raporu. (2007, 21 Ekim). KaosGL. <http://www.kaosgl.com/sayfa.php?id=1429>

Şahin, A.G. (2010). *Aile İçi Şiddet Kavramı ve Aile İçi Şiddetin Uluslararası ve Ulusal Hukuki Belgelerdeki Düzenlemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uluslararası Af Örgütü. (2011). *Ne Bir Hastalık Ne De Bir Suç*. Londra: Uluslararası Af Örgütü Yayınları.

Yılmaz,E. (2006). *Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü*. Ankara:Yetkin Yayınları.

2011 Türkiye Değerler Araştırması.(2011). SMG Connected. <http://smgconnected.com/2011-turkiye-degerler-arastirmasi>